

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਿਰਫ 1953 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 10 ਦੇ ਠੋਸ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ - ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ, ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪਦਾਰਥ ਰਹਿਤ ਹੈ”।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5-ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(14) ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 32-ਬੀਬੀ(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕੈਨੋਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅੱਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।*

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਐੱਸ., ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1978 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 3829

ਮਾਰਚ 21, 1979।

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ II) -ਸੈਕਸ਼ਨ 197— ਮੰਗੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ—ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ — ਕੀ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ — ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਰਡਰ — ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ—ਕੀ ਅਰਧ- ਨਿਆਂਇਕ —ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ—ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ. ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 18)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 21)।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਸ. ਤਿਵਾਤੀਆ ਦੁਆਰਾ 16 ਫਰਵਰੀ 1979 ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 21 ਮਾਰਚ, 1979 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ :-

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

- (i) ਆਰਡਰ ਅਨੁਸ਼ਚਿਤ P-3 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;
- (ii) ___ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ , ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; id;
(ਹਾਇ) ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ;
... ਆਈ
- (iv) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਅੱਗੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-3 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਆਰ.ਐਸ. ਮੌਰੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ. /

1. ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਗੌਕਲ ਚੰਦ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ- 10 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-2) ਰਾਹੀਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, - 15 ਜੂਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, 1978 (ਅਨੇਕਚਰ P-3), ਉਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"197. (1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜੱਜ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ:

-

- (a) * * * * *
- (b) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ।"

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-3 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 16 ਫਰਵਰੀ, 1979 ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ., ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

(3) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 20 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 307, 332, 148/149, ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 25-27 ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਰੋਪੜ ਵਿਖੇ ਦੋ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੰਬਰ 19 ਅਤੇ 20 ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਜਥੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਐਕਟ 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਦਾਬਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ.ਨਰੂਲਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ 33 ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 307, 148 ਅਤੇ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰੋਪੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁੱਢਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰੋਪੜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-1, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 3 ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡੈਂਟਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, - ਅਨੁਸੂਚੀ P-2 ਦੁਆਰਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3. ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਰੋਪੜ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(4) ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ

Surjit bingh v. {state of Punjab and orders ((Tu.liitai^JJ

ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਨੈਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਿਪਟੀ ਬਿਊਪਰਡੈਟ, ਰਾਈਡ ਐਕਚਰ ਪੀ-3 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-3 ਵਿੱਚ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਆਰਡਰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-2 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-3 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀਲ ਹੁਕਮ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ | ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਿਰੋਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਅਗਲਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਲਜ਼ਾਮਬੱਧ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਹੁਕਮ ਨਿਰੋਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਲ-ਮਾਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(6) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ:-

- (1) ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ;
- (2) ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾ ਆਰਡਰ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ;

- (3) ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ
- (4) ਕਿ ਇਮ ਪਗਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਹੁਕਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਟੇਲ ਨਰਸੀ ਠਾਕਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਦਿਉਮਨਸਿੰਘਜੀ ਅਰਜੁਨਸਿੰਘਜੀ (1), ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਐਨ. ਗਾਂਗੁਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਰਦਿਆਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (3), ਯੈਕਟੇਸ਼ ਯਸ਼ਵੰਤ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (4), ਭੇਰੂਮਲ ਬਨਾਮ ਮੋਟੂਮਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਅਤੇ ਕਾਂਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (6)।

(8) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀ.ਐਨ. ਠਾਕਰਸੀ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਦਿਉਮਨਸਿੰਘਜੀ (ਸੁਪਰਾ), ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ: -

"ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਹੁਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਕਮ ਸੀ।

- (1) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 1273
- (2) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 1018।
- (3) 26 ਅਗਸਤ 1964 ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1084 ਆਫ 1962 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- (4) ਏਆਈਆਰ 1938 ਨਾਗਪੁਰ 513
- (5) ਏਆਈਆਰ 1956 ਅਜਮੇਰ 67
- (6) ਏਆਈਆਰ, 1957 ਰਾਜ. 134.

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਐਨ. ਗਾਂਗੁਲੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਐਕਟ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

“ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਪੀ. ਸਾਰਥੀ, (7) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਐਕਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਦਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਕੀ ਹੁਣ ਜਨਰਲ ਕਲੇਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚ-ਸੁੱਚਾ (ਸਰਕਾਰ) ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਐਕਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਟਾ ਸੂ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,

(7) 1953 SCR 334: (AIR 1953 SC 53) (6).

ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਸੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰਾ, ਪਰ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੜ ਉਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਨਿਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਸੰਦਰਭ ਲੰਬਿਤ ਸਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੀਜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ, ਬਾਟਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਵਾਲਾ ਉਹਨਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਾਟਾ ਸੂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਖਰੀ ਸੂਚਨਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਐਨਜੇਪੀਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸੰਦਰਭਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਜ਼ੇਟਰਗਡਕਰ, ਜੇ., ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

(10) *ਹਰਦਿਆਲ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 236/ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 237 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 236 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਸਿਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ, ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੇਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲੋਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਧੀਨ ਕਿਸਮ ਵਿਚਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ।

(11) *ਫੈਕਟੋਸ਼ ਯਸ਼ਵੰਤ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (ਐਫਬੀ) (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ, ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ: -

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਵਿਵਿਅਨ ਬੋਸ, ਜੇ., ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

“ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਹੁਦਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਆਮ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗੀ, ਅਤੇ

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ."

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਹਿਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

(12) ਅਗਲਾ ਕੇਸ ਭੇਰੂਮਲ ਬਨਾਮ ਮੋਟੂਮਲ (ਸੁਪਰਾ) ਹੈ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -

" ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਨ, ਸੋਧ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ

ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।"

ਇੱਥੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰੀਕ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਾਂਡ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਂਡ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਜਮੇਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ, ਸੋਧ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(13) ਕਾਂਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਟਾਊਨ ਮਿਊਂਸਿਪੈਲਿਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 16 ਅਤੇ 21 ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ:-

“ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸੀਟ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ, ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ

ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ...”

ਇਹ ਕੇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਾਉਟ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਨਿਰੋਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਅਤੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕੰਟੈਸਟਿਬਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮਾਤਜੋਗ ਡੋਬੋ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਸੀ. ਭਾਰੀ, (8), ਆਤਮਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, (9), ਕਾਲਾਗਵੇ ਬਪੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (10), ਮੈਸਰਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਵਾਚ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ, ਬਨਾਮ ਦਿ ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਵਾਚ ਕੰਪਨੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (11), ਚਾਈਨਾ ਚੈਂਦ੍ਰਾ ਬਨਾਮ ਮਦਕੁਰੀ ਸੁਬਾਰਾਯੂਡੂ, (12), ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, (13)।

(15) ਮਾਤਜੋਗ ਡੋਬੋ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਤਕਰਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਰਗੀਕਰਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ (ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਤਵਾਂ ਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 342, ਅਤੇ 504 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਜੋਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।" ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(16) ਆਤਮਾਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(8) ਏਆਈਆਰ 1956 ਐਸਸੀ 44.

(9) ਏਆਈਆਰ 1965 ਬੰਬਈ 131.

(10) 1 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਜਰਨਲ 275.

(11) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 1205।

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

- (12) ਏਆਈਆਰ 1923 ਮਦਰਾਸ 338
- (13) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 91.

(17) ਕਲਗਵਾ ਬਾਪੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ) ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

(18) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ M/s. ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਵਾਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ), ਇਹ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ; ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਪੰਨਾ 1209 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰੈਜ਼ੂਡੀਕੇਟ ਵਰਗੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(19) ਚੀਨ ਚੰਦਰਯਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

(20) ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ।"

(21) ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡੀ.ਐਨ. ਗਾਂਗੁਲੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੇੜੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਦਲੀਲ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ. ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਤੱਥ ਅਸੀਂ D: IV ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਗਾਂਗੁਲੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰਦਿਆਲ ਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੈਕਟੋਸ ਯਸ਼ਵੰਤ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕੇਸ, ਭੇਰੂਮਲ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਕੇਦੰਤਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸਿਰਫ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 162 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਐੱਮ. ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਵਾਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਸੁਪਰਾ), ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਐਬੀਪੀਵੀਈ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗੋਯਰਨ-

1ment ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਅਤੇ ਡੀਐਨ ਗਾਂਗੁਲੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ. ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਮੰਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, - 10 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-2, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: - " ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ^ i ਦਾ ਵਿਚਾਰ. ਵੱਲੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ

197 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਜ਼, ਰੋਪੜ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀ.ਸੀ.

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P-3, ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਲਈ ਜਾਰਡਰ ਅਨੇਕਚਰ P-3 ਆਰਡਰ ਏਨੇਕਚਰ P-2 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਝੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-2 ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ, ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ

Surjit Singh v. State of Punjab and others (G. C. Mital, J.)

ਹੁਕਮ, ਅਨੁਸੂਚੀ ਪੀ-3 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਂਤਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ *ivl/s* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਵੈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਵਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਥੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਦੋ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਡੀਐਨ ਗਾਂਗੁਲੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਮਾੜਾ' ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P-2 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P-3 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-3 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(21) ਬਿੰਦੂ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(22) ਬਿੰਦੂ ਨੰ. 4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨੁਕਤਾ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(23) ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਨ। ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(24) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 15 ਜੂਨ, 1978 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

(ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ-3), ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸ ਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ ਟੀ ਕੇ ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ—ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

¹ ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1976 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4263।

6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1979 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ (ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਾ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1976 ਦਾ 41)— ਧਾਰਾ 2(ਏ), 3 ਅਤੇ 4 —ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950—ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ)- ਧਾਰਾ 3 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ—ਅਜਿਹਾ ਬੇਦਖਲੀ—ਕੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਪੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ— ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ—ਕੀ ਧਾਰਾ 19 (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਜਬ ਹੈ।

ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣਾ ਜੋ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੱਧਵਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜੋ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖੁਦ ਇਸਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਮੁਕਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਕੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਅਖੌਤੀ ਐਕਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚਾਰ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਸਲ ਪਲਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਈਕਲ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਰਿਕਸ਼ਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੱਲ ਬਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(g) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਵਾਜਬ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 19

(1) (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (6) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 9, 10 ਅਤੇ 15)।